

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
Навчально-науковий інститут архітектури, будівництва та землеустрою
Кафедра містобудування та архітектури

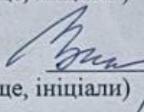
Формування сталої мережі відкритих громадських просторів історичного ареалу міста Полтави

Пояснювальна записка
до кваліфікаційної роботи
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»
за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування»
(освітня програма «Містобудування»)
Група 601-AM 10588907 ПЗ

Розробила студентка групи 601-AM

«18» січня 2024 р. /Гнезділова Д.М. /
(число, місяць, рік)(підпис)(прізвище, ініціали)

Керівник дипломної роботи:

«18» січня 2024 р. /Вадимов В.М. /
(число, місяць, рік)(підпис)(прізвище, ініціали)

Консультант

«18» січня 2024 р. /Васильєв П.О. /
(число, місяць, рік)(підпис)(прізвище, ініціали)

Консультант з охорони праці та безпеки життєдіяльності

«18» січня 2024 р. /Семко О.В. /
(число, місяць, рік)(підпис)(прізвище, ініціали)

Консультант з ландшафтної архітектури для сталої мережі громадських просторів: інноваційні рішення в історичному середовищі

«18» січня 2024 р. /Семко О.В. /
(число, місяць, рік)(підпис)(прізвище, ініціали)

Допустити до захисту:

Завідувач кафедри містобудування та архітектури

«18» січня 2024 р. /Савченко О.О. /
(число, місяць, рік)(підпис)(прізвище, ініціали)

Полтава 2024

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ВІДОМІСТЬ ІЛЮСТРАЦІЙ ТА КРЕСЛЕНЬ ВСТУП.....	3
1. НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ЧАСТИНА.....	5
1.1. Загальні поняття та аналіз формування сталої мережі відкритих громадських просторів історичного ареалу.....	5
1.2. Аналіз та узагальнення сучасного досвіду у формуванні відкритих просторів історичного ареалу.....	13
1.3. Рекомендації та світовий досвід з формування відкритих громадських просторів історичного ареалу.....	17
2. АРХІТЕКТУРНО-ПРОЄКТНА ЧАСТИНА.....	19
2.1. Системний аналіз міста Полтава.....	19
2.2. Аналітичний аналіз міста Полтава.....	28
2.3. Містобудівне планувальне вирішення	32
3. ІНЖЕНЕРНИЙ БЛАГОУСТРІЙ ТЕРИТОРІЇ ТА ТРАНСПОРТ.....	33
3.1. Організація зовнішніх транспортно-пішохідних зв'язків.....	33
3.2. Організація транспортно-пішохідних зв'язків.....	36
3.3. Інженерний благоустрій ділянки.....	39
4. ЛАНДШАФТНА ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕРИТОРІЇ.....	41
4.1. Загальна ландшафтна характеристика території.....	41
4.2. Особливості композиційного рішення.....	47
5. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ.....	48
5.1. Охорона праці.....	48
5.2. Безпека у надзвичайних ситуаціях.....	60
6. ЛАНДШАФТНА АРХІТЕКТУРА ДЛЯ СТАЛОЇ МЕРЕЖІ ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ: ІННОВАЦІЙНІ РІШЕННЯ В ІСТОРИЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	63
6.1. Ландшафтна архітектура для сталої мережі громадських просторів.....	63
6.2. Інноваційні рішення в історичному середовищі.....	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	71

	Прізвище	Підпис	Дата	601-AM	10588907	ПЗ
Розробила	Гнезділова Д.М.		18.01	Пояснювальна записка	КР	Стадія
Керівник	Вадімов В.М.		18.01			Аркуш
Консультант	Васильєв П.О.		18.01			Аркушів
Консультант	Семко О.В.		18.01			2
Зав. кафедри	Савченко О.О.		18.01			Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(повне найменування вищого навчального закладу)

Інститут, факультет, відділення Навчально-науковий інститут архітектури,
будівництва та землеустрою

Кафедра Містобудування та архітектури

Рівень вищої освіти магістр

Спеціальність 191 «Архітектура та містобудування»

(шифр і назва)

Освітня програма « містобудування »

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри містобудування

та архітектури

(підпис)

О.О. Савченко

(ініціали, прізвище)

« 16 » листопада 2023 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Медвідів Дарій Миколайович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Розроблення сталої мережі відкритих громадських
просторів історичного ареалу міста Полтава

керівник роботи Радімов Радий Миколайович, доктор архітектури, професор

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затвержені наказом закладу вищої освіти від « » 20 року №

2. Строк подання студентом роботи

3. Вихідні дані до роботи програма-завдання, реферат, історична збірка,
природньо-кліматичні умови, кліматичний паспорт, соціально-еко-
номічна структура, територіальна база Полтавської області,
фото фіксація, образні матеріали, аналогі проектних рішень, нор-
мативні документи.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно
розробити) Науково-дослідницька записка, загальні поняття і
аналіз формування сталої мережі, аналіз та узагаль-
нення сучасного досвіду, рекомендації та дієвий досвід,
коніктурно-проектна записка, системний аналіз міста,
аналітичний аналіз, містобудівне планування річково-
інженерний планувальний територіальний транспорт, транспортно-
річковий зв'язок, аналіз умов, ландшафтна організація
території, особливості комплексного рішення.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Науково-дослідницька записка, денотрафіт сталої мережі
просторів, культурна територія, заклади культури, міграція,

Розділ 1. Загальні поняття та аналіз формування сталої мережі відкритих громадських просторів історичного ареалу

1.1. Загальні поняття

Історичний ареал — це частина населеного місця, яка зберегла об'єкти культурної спадщини та пов'язані з ними розпланування та форму забудови, які відображають попередні періоди розвитку та є типовими для певних культур або історичних етапів. Термін "історичний ареал" визначений в статті 1 Закону України "Про охорону культурної спадщини" від 8 червня 2000 року.

Історичний ареал є найбільш освоєною та добре збереженою частиною території населеного місця, відзначається традиційним характером середовища та значною кількістю об'єктів культурної спадщини. Він виступає як своєрідна культурна ландшафтна одиниця, що підкреслює історію та традиції даного населеного пункту. Охорона історичного ареалу є важливим аспектом збереження культурної спадщини та сталого розвитку місцевих громад.

Відкриті громадські простори — це території, які доступні громаді та загальному користуванню. Це можуть бути парки, сквери, набережні, майданчики для відпочинку, спортивні майданчики, площі та інші відкриті місця, які створюються або утримуються для задоволення потреб громади. Основна ідея відкритих громадських просторів полягає в тому, щоб вони були відкритими, доступними та придатними для використання різними шарами населення.

Основні риси відкритих громадських просторів:

- доступність для громади, це територія яка повинна бути відкрита для всіх членів громади та легкодоступна;
- функціональність повинна враховувати потреби громади, вони можуть включати зони відпочинку, спортивні майданчики, дитячі майданчики, ландшафтні елементи та інші об'єкти для різноманітних використань;
- ландшафтний дизайн, зокрема, зелені зони та елементи природи

- можуть створювати природне середовище для відпочинку та релаксації;
- сприяння спільноті на відкриті громадські простори створюють місця для соціальних взаємодій, заохочуючи зустрічі та обмін ідеями серед мешканців;
 - заходи та події, в основному вони служать місцем для проведення різноманітних заходів, фестивалів, концертів та інших громадських заходів.

Важливо враховувати потреби та бажання громади під час проектування та управління відкритими громадськими просторами, щоб забезпечити їхню максимальну користь для всіх мешканців.

Стала мережа – це система постійних та добре організованих громадських місць, які доступні для використання громадою протягом тривалого періоду часу. Ця мережа може включати парки, сквери, набережні, майданчики для відпочинку, алеї та інші відкриті простори, які створюють комфортні та зручні умови для життя та відпочинку мешканців.

Основні характеристики сталої мережі:

- постійність доступу, простори є відкритими та доступними для громади протягом року, незалежно від сезону чи певних обставин;
- різноманіття функціоналу, включає в себе різні елементи, такі як майданчики для гри, спортивні майданчики, зони відпочинку, алеї для прогулянок, арт-об'єкти, ігрові майданчики для дітей тощо;
- зелені насадження - це збереження та розвиток зелених насаджень, що створює природне та екологічно чисте середовище;
- простори сприяють соціальній взаємодії та об'єднанню громади через організацію різноманітних заходів та дозвілля;
- інфраструктура, мережа має включати в себе необхідну інфраструктуру, таку як лавочки, сміттєві баки, освітлення та інше, для зручного використання просторів.

Стала мережа відкритих просторів грає важливу роль у покращенні якості життя мешканців та сприяє сталому розвитку міст та населених пунктів.

Інтегрований розвиток міста - це комплексний підхід до розбудови та вдосконалення міського середовища, спрямований на забезпечення балансу між економічним, соціальним та екологічними аспектами. Цей концепт передбачає взаємодію різних галузей і секторів для досягнення гармонійного розвитку міста як цілісної системи.

Інтегрований розвиток включає в себе планування території, розвиток інфраструктури, соціальні програми, підтримку підприємництва, охорону довкілля та інші аспекти, спрямовані на поліпшення якості життя мешканців і створення стійкого, ефективного та привабливого міського середовища. На початковому етапі реалізації стратегії інтегрованого розвитку міста формується ряд ключових ініціатив, спрямованих на забезпечення взаємодії та координації зацікавлених сторін для успішного втілення цієї стратегії.

По-перше, передбачається створення постійного координуючого центру, який може мати форму інституту розвитку міста або агенції просторового розвитку міста. Цей центр стає не лише платформою для координації зусиль, а й відкритим майданчиком, сприяючи взаємному обміну інформацією та ознайомленню представників різних сфер з підходами та стратегіями щодо інтегрованого розвитку.

По-друге, для ефективного вирішення завдань на місцевому рівні ухвалюється рішення про створення міждисциплінарної робочої групи, яка очолюється заступником міського голови. Ця група включає представників профільних управлінь міськвиконкому, депутатів та представників громадських організацій, створюючи платформу для обговорення та ухвалення стратегічних рішень.

По-третє, для ретельного розгляду конкретних аспектів розвитку міста утворюються тематичні експертні робочі групи. Ці групи включають як місцевих, так і запрошених експертів, а також представників місцевої наукової спільноти, спрямовуючи зусилля на пошук оптимальних шляхів

розв'язання проблем та використання можливостей.

Нарешті, для активної взаємодії та залучення мешканців міста організуються інформаційні центри та розвивається інтернет-платформа підтримки інтегрованого міського розвитку. Це стає не лише каналом зв'язку, але й можливістю для громадськості активно брати участь у формуванні майбутнього свого міста через обмін ідеями, відкритий діалог та спільні дії.

У цьому контексті інтегрований розвиток не лише забезпечує розвиток індивідуальних сфер, але й враховує їх взаємозв'язок, сприяючи створенню цілісної і гармонійної міської структури. Він також підтримує створення умов для інновацій, розвитку культури та сприяє формуванню естетично привабливого та функціонального міського простору. Інтегрований розвиток міста спрямований на забезпечення збалансованого зростання, яке враховує потреби сучасного суспільства та зберігає інтереси майбутніх поколінь.

Тематичні напрями для аналізу сфер розвитку міста - це ключові аспекти та галузі, які вивчаються та оцінюються у процесі комплексного аналізу міського розвитку. Ці напрями дозволяють зосередитися на конкретних сферах діяльності та визначити тенденції, потенційні можливості, а також проблеми, які потребують уваги та вирішення. Такий підхід допомагає створити повну картину розвитку міста та розробити стратегії для покращення якості життя мешканців.

Наприклад, тематичні напрями можуть включати:

- економіка (оцінка економічного потенціалу міста, розвиток підприємництва, створення робочих місць, ефективність інвестицій та ринковий аналіз);
- соціальна сфера (дослідження якості життя, доступ до освіти, охорони здоров'я, соціальних послуг та рівня соціальної інклюзії);
- інфраструктура (аналіз розвитку транспортної системи, комунікацій, енергетики та інших інфраструктурних об'єктів);
- екологія (дослідження стану навколишнього середовища, збереження природних ресурсів та розвиток екологічно чистих ініціатив);

- культура та туризм (аналіз культурних ресурсів, туристичного потенціалу та розвитку культурних подій);
- технології (вивчення інновацій, впровадження технологій, розвиток цифрової інфраструктури та інтелектуальних рішень);
- демографія (відслідковування народжуваності, смертності, міграції, чисельності, розподілення за віком, статтю, рівнем освіти, занятістю, тощо);
- житловий фонд (включає в себе нерухомість, простори, сектори, одиниці).

SWOT-аналіз (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) — це метод стратегічного аналізу, який допомагає визначити внутрішні та зовнішні фактори, які можуть впливати на організацію, проект чи концепцію. Аналіз включає в себе ідентифікацію сильних сторін (Strengths), слабких сторін (Weaknesses), можливостей (Opportunities) та загроз (Threats).

- Сильні сторони (Strengths) – це переваги та позитивні аспекти, які можуть бути використанні для досягнення певних поставлених цілей і задач.
- Слабкі сторони (Weaknesses) – це недоліки та обмеження, які можуть ускладнити досягнення мети або створити негативні обставини. Ці сторони потребують вдосконалення.
- Можливості (Opportunities) – це сфери діяльності, де є потенційно можливий розвиток, який включає в себе тенденції або зміни в зовнішньому середовищі, що можуть бути використані на користь.
- Загрози (Threats) - фактори, які можуть стати перешкодою для досягнення мети або створити проблеми.

Концепція інтегрованого розвитку відображає підхід до розвитку, який спрямований на комплексне покращення різних аспектів суспільства, території чи галузі. Цей підхід передбачає взаємодію та взаємопов'язаність різних сфер та напрямків для досягнення гармонійного та стійкого розвитку

Основні аспекти концепції інтегрованого розвитку включають:

- системний підхід (розвиток розглядається як взаємодія між економікою, соціумом, екологією, інфраструктурою та іншими аспектами);
- комплексність (врахування широкого спектру факторів, що впливають на розвиток економічних, соціальних, екологічних та культурних чинників);
- взаємодія стейкхолдерів (залучення уряду, бізнесу, громадських організацій та населення, для спільної розробки та впровадження стратегій розвитку);
- сталість та ефективність (спрямовано на досягнення сталого розвитку, який задовольняє потреби сучасного покоління, не порушуючи здатності майбутніх поколінь робити те саме);
- узгодження програм та проектів (планування та впровадження програм та проектів в різних галузях, які спрямовані на спільні цілі та завдання);
- регіональний підхід (зосередження на розвитку конкретних регіонів або місцевостей, враховуючи їхні унікальні характеристики та потреби).

Концепція інтегрованого розвитку дозволяє оптимізувати використання ресурсів, підвищувати ефективність і покращувати якість життя, забезпечуючи взаємну вигоду для різних сфер суспільства та його членів.

Впровадження концепції інтегрованого розвитку у генеральний план міста або території включає в себе кілька ключових етапів та аспектів для забезпечення комплексного та збалансованого розвитку:

- аналіз нинішнього стану та майбутніх потреб, де потрібно провести аналіз сучасного стану міста, визначити нинішні потреби в різних сферах діяльності міста, таких як економіка, дорожньо-транспортна інфраструктура, екологія, соціально-освітня сфера, тощо;

- залучення стейкхолдері у різні сфери життя міста, для його росту, заохочення у підвищенні якості існування та визначенні спільних цілей;
- формування візії та визначення стратегій, де потрібно враховувати принципи сталого розвитку та балансувати ріст у всіх аспектах;
- розробка генерального плану, який включає інтегровані підходи до різних галузей та зон, визначає місцевість для використання природньої, промислової, комерційної та житлової зони;
- для погодження проєктів треба розробити плани розвитку інфраструктури у яких потрібно враховувати водопостачання, відведення стічних вод, енергопостачання, потреби транспорту та безбар'єрне пересування по відкритим просторам, тощо. Потрібно узгодити та забезпечити синергію між різними проєктами та об'єднати в один загальний;
- створення системи моніторингу для відстеження прогресу, визначення ефективності усіх введених заходів та виставлення оцінок рейтингу, щоб в подальшому внести корективи;
- заохочення у прийманні участі громади, забезпечити їм активну участь у процесі громадських обговорень та рішень для подальшої реалізації проєктів.

Важливо враховувати індивідуальні особливості міста, його місцевості, напрям розвитку, щоб забезпечити ефективне впровадження концепцій інтегрованого розвитку у генеральний план.

Містобудівний моніторинг - це систематичний та постійний процес збору, аналізу та оцінки інформації щодо розвитку міських територій та їхнього забудови. Цей процес спрямований на визначення ефективності та відповідності реалізації містобудівних проєктів по відношенню до стратегічних цілей розвитку міста.

Основні аспекти містобудівного моніторингу включають:

- оцінка стану існуючих будівель, об'єктів інфраструктури, систем транспорту, зон відпочинку, тощо;
- дотримання забудовниками та землекористувачами вимог містобудівного законодавства та намічених планів розвитку;
- перевірка реалізації проектів на відповідність, що була розрахована в генеральному плані міста;
- аналіз впливу нових проектів на екологічну, економічну та соціальну сферу міста;
- аналіз впливу містобудівних заходів на навколишнє середовище та природні ресурси;
- корекція стратегії та постійне оновлення з урахуванням поглядів на основі результатів моніторингу для розвитку міста.

Містобудівний моніторинг є важливим інструментом для забезпечення сталого та збалансованого розвитку міста, а також для визначення ефективності вжитих заходів та корекції стратегій на основі реальних даних.

Історико-архітектурний опорний план (ІАОП) — це документ, який визначає стратегію та принципи охорони і розвитку історичних та архітектурних цінностей на території певного населеного пункту або історичного об'єкту. Його створення та впровадження спрямовані на забезпечення сталого розвитку, збереження культурної спадщини та створення гармонійного середовища.

Основні елементи історико-архітектурного опорного плану включають:

- визначення та опис історичних та архітектурних об'єктів, які мають велике історичне, культурне чи архітектурне значення;
- дослідження історії та контексту розвитку території з урахуванням культурних, соціальних та економічних змін;
- встановлення зон охорони, де регулюються види діяльності та забудови з урахуванням різних рівнів захисту;

- визначення об'єктів історичного значення реставрації, реконструкції та розширення;
- створення механізмів для управління розвитком території, забезпечуючи збереження її історичного та архітектурного обличчя;
- залучення громадськості до процесів прийняття рішень та освітніх програм для підвищення свідомості про важливість збереження культурної спадщини;

ІАОП є важливим інструментом для збереження історичної та культурної спадщини, забезпечення розумного розвитку міст та населених пунктів з урахуванням їхньої унікальності та цінності.

Зонінг-план — це географічний план або схема, яка визначає різні функціональні зони на певній території та встановлює правила та обмеження для використання цих зон. Метою зонінгу є організація простору для забезпечення ефективного та гармонійного розвитку населених пунктів та територій.

Основні характеристики зонінг-плану включають:

- функціональні зони (визначення конкретних областей для різних видів використання, таких як житлова, комерційна, промислова, рекреаційна, аграрна тощо);
- будівельні нормативи (встановлення обмежень та вимог до параметрів будівель та споруд в кожній зоні, таких як висота будівель, кількість поверхів, призначення будівель тощо);
- зони захисту та охорони (визначення спеціальних зон для охорони природних резерватів, історичних пам'яток, екологічно чутливих територій тощо);
- потрібно враховувати доступність, відкритість простору, безбар'єрність, транспорт, паркувальні місця, тощо;
- спрямованість на сталий розвиток (забезпечення сталого розвитку та збалансованого використання територій для максимізації користі та зменшення негативних впливів);

Зонінг-план допомагає уникнути конфліктів у використанні територій, забезпечує ефективне використання ресурсів, а також сприяє створенню комфортного та безпечного середовища для мешканців та підприємств.

1.2. Аналіз та узагальнення сучасного досвіду у формуванні відкритих просторів історичного ареалу

Сучасний досвід формування відкритих просторів в історичних ареалах визначається комплексом підходів, що об'єднують історичну цінність території з сучасними вимогами сталого розвитку та соціокультурними потребами громади.

Основні аспекти цього досвіду включають:

- здійснення проектів, спрямованих на відновлення історичних об'єктів та впровадження сучасних функцій для задоволення потреб громади. Наприклад, перетворення старих фабричних будівель у культурні центри чи місця спільного користування.
- застосування принципів екологічно чутливого дизайну для збереження природних ресурсів та забезпечення збалансованого використання територій. Впровадження зелених технологій та енергоефективних рішень.
- використання методів реставрації та консервації для збереження архітектурної спадщини. Реставрація історичних елементів та пам'яток у поєднанні з їхнім новим призначенням.
- створення пішохідних зон та велоінфраструктури для підтримки екологічно здорового способу життя та зменшення автомобільного трафіку в історичних центрах.
- Організація культурних та розважальних заходів, фестивалів, концертів та виставок у відкритих просторах історичних ареалів для створення позитивної атмосфери та привертання громадськості.
- Створення систем ефективного управління та моніторингу для постійного вдосконалення використання відкритих просторів та врахування змін у потребах громади.

— Впровадження елементів ландшафтного дизайну, створення зон відпочинку біля водойм та зелених насаджень для поліпшення якості простору.

Цей досвід служить прикладом того, як інтеграція історичної спадщини з новими функціями може призвести до створення відмінних громадських просторів, які задовольняють потреби сучасного суспільства.

У сучасному світі міста стикаються з рядом складних проблем, які стосуються якості життя громадян та структури міського простору. Ключові аспекти цієї проблематики, що визначаються на основі різних аспектів тексту:

— міста перетворюються не лише для автомобілів, але також для забезпечення доступу до відкритих та закритих громадських просторів. Це може викликати виклики у забезпеченні рівного доступу для всіх мешканців.

— інженери шукають рішення, які сприятимуть безпеці пішоходів та забезпечать ефективний транспортний рух. Проте, питання доступності та комфорту для громадян на відкритих громадських просторах лишається важливим.

— нові технології можуть вплинути на дизайн історичних кварталів, сприяючи покращенню доступності та розвитку відкритих просторів для громадського користування.

— питання доступності до відкритих просторів у контексті проблем транспортного руху стає актуальним, оскільки міста шукають раціональні рішення для покращення транспортного потоку та безпеки на вулицях.

— розвиток міст пов'язаний з екологічними викликами, і створення доступних, екологічно чистих відкритих просторів може стати частиною розв'язання проблем забруднення та збереження природних ресурсів.

— забезпечення доступу та розвитку просторів у історичних кварталах

стає особливо важливим завданням, оскільки потрібно зберігати культурні цінності та створювати комфортне середовище для життя та відпочинку.

Загалом, проблеми відкритих та закритих просторів, доступності, екології та історичних кварталів вимагають комплексного підходу для забезпечення сталого та гармонійного розвитку міст.

У контексті аналізу вуличного дизайну та принципів, важливо розглядати аспекти доступності територій для різних груп населення, включаючи людей з інклюзією та звичайних громадян. Забезпечення доступності має значущий вплив на створення інклюзивного та гостинного міського середовища. Давайте розглянемо, як можна враховувати цей аспект у контексті описаних принципів:

- Забезпечення того, щоб вулиці були придатні для використання різними категоріями громадян, включаючи людей з інвалідністю. Наприклад, врахування потреб у бар'єрному доступі, адекватність тротуарів для користування візками та іншими засобами мобілізації.
- Розробка смуг та маршрутів, які забезпечують безпеку та комфортне користування для людей з різними швидкостями руху, включаючи тих, хто використовує рухомі засоби або має обмежену мобільність.
- Використання гнучкого дизайну для створення просторів, які легко доступні для всіх, у тому числі для тих, хто потребує спеціального обладнання чи допомоги. Розробка інклюзивних зон відпочинку та відвідання.
- Забезпечення того, щоб вуличний простір, відведений для громадського користування, був доступним для всіх, незалежно від їхніх фізичних можливостей чи інших особливостей.

Узагальнюючи, важливо, щоб вуличний дизайн не лише враховував потреби різних груп населення, а й активно сприяв створенню інклюзивного середовища, де всі громадяни можуть безпечно та зручно користуватися вуличним простором. Врахування аспектів інклюзії в

дизайні сприяє створенню міста, яке є придатним для життя для всіх його мешканців.

В історичних містах громадські простори відіграють важливу роль у взаємодії культурної спадщини та потреб сучасної громади. Такі простори сприяють створенню унікальності, який поєднує історичні елементи з сучасним способом життя. Основні риси відкритих громадських просторів в історичних містах включають:

- громадські простори в історичних містах часто відрізняються високою архітектурною цінністю. Збереження традиційної забудови, архітектурних пам'яток та характерних деталей надає просторам особливого характеру.
- відкриті громадські простори в історичних містах часто служать площадкою для проведення культурних подій, фестивалів та виставок. Це допомагає інтегрувати культурну спадщину в повсякденне життя громади.
- досягнення балансу між відкритими площами для відпочинку та місцями для соціальної взаємодії є характерною рисою. Створення зон для культурних заходів, а також затишних місць для спілкування та відпочинку.
- важливою особливістю є збереження історичного контексту в оформленні громадських просторів. Це може включати реконструкцію традиційних елементів, відтворення класичної архітектури та збереження аутентичних матеріалів.
- врахування потреб різних груп користувачів, таких як люди з інвалідністю, діти, літні люди, є важливою рисою. Створення безбар'єрних просторів та різноманітних розваг для всіх вікових груп.
- громадські простори в історичних містах часто сприяють розвитку місцевої економіки через кафе, ресторани, магазини та ремесляні майстерні, які розташовані поруч.

— збереження естетики та догляд за зеленими насадженнями, які можуть бути історичними або створені для нового обличчя простору, роблять громадські простори привабливими та приємними для перебування.

В історичних містах громадські простори нерідко об'єднують в собі культурну спадщину та сучасні потреби громади. Ось кілька прикладів відкритих громадських просторів в історичних містах:

— Площа Сан-Марко, Венеція, Італія - розташована перед Собором Святого Марка, ця площа вважається однією з найкрасивіших в Європі. Відкритий простір оживає завдяки кафе, архітектурі та міським заходам.

— Празька ратуша площа, Прага, Чехія - Ця історична площа є центральною точкою Старого міста в Празі. Окрім архітектурних пам'яток, тут проводяться ярмарки, фестивалі та громадські заходи.

— Альгамбра, Гранада, Іспанія - комплекс Альгамбра об'єднує палацові комплекси, сади та фортеці. Величезний відкритий простір із вражаючими видами на місто та Сьєрра-Неваду.

— Краківський ринок, Краків, Польща - одна з найбільших середньовічних площ у Європі, де громада може насолоджуватися торгівлею, культурою та міським життям.

Ці приклади показують, як історичні міста вміло об'єднують свою спадщину з сучасними потребами громади у створенні відкритих та живих громадських просторів.

1.3. Рекомендації та світовий досвід з формування відкритих громадських просторів історичного ареалу.

Формування відкритих просторів в історичних ареалах вимагає особливого підходу, який поєднує збереження культурної спадщини та задоволення потреб інших груп користувачів. Ось рекомендації з формування відкритих громадських просторів в історичних ареалах:

- збереження архітектурної спадщини. Підтримка і збереження історичної архітектури є важливим аспектом. Важливо вивчати та розуміти архітектурні особливості для інтеграції нових просторів.
- адаптація до сучасних потреб. Потрібно враховувати сучасні потреби громади та розробляти простори, які задовольняють їхні соціокультурні та рекреаційні очікування.
- інклюзивність та безбар'єрність. Забезпечення доступності для всіх користувачів, враховуючи потреби людей з інвалідністю та інших вразливих груп.
- баланс історичного та сучасного. Знаходьте баланс між збереженням історичних елементів та інтеграцією сучасних дизайнерських рішень.
- розробка інфраструктури, у яку потрібно враховувати потреби різних видів транспорту, а також включати пішоходів, велосипедистів.
- культурні та спортивні події. Організація культурних та спортивних подій, щоб привертати увагу громади та створювати позитивний досвід використання простору.
- зони відпочинку та рекреації. Потрібно створювати нові зони для відпочинку, рекреації та пікніків, а також підтримувати у належному стані існуючі.
- естетика та зелені простори. Збереження існуючого та створення естетично приємних місць з багатим зеленим озелененням, що покращує якість простору.
- участь громади. Залучання громади до процесу прийняття рішень щодо формування просторів, слухаючи їхні пропозиції та потреби.
- інновації в дизайн. Впровадження інновацій в дизайні, слідкуючи за світовими тенденціями разом з використанням сучасних технологій допомагає покращити функціональності та безпеки.

Формування відкритих громадських просторів в історичних ареалах є важливим завданням, яке вимагає балансу між збереженням культурної

спадщини та відповіддю сучасним потребам громади. Усе що було наведено та проаналізовано зазначає, що є потреба у створенні фундаменту для розвитку таких просторів, забезпечуючи їхню доступність для різних груп користувачів одночасно підтримуючи естетику та функціональність. Ключові аспекти включають збереження архітектурної спадщини, інклюзивність, баланс між культурою та сучасністю, розвиток інфраструктури та участь громади. Врахування цих принципів сприяє створенню просторів, які відповідають потребам громади та зберігають унікальний характер історичного середовища.

Розділ 2. Архітектурно-проектна частина

2.1. Системний аналіз міста Полтава.

Вихідні статичні матеріали:

- економіка, потребує оцінки економічного потенціалу міста, розвиток підприємництва, створення робочих місць, ефективність інвестицій та ринковий аналіз.
- демографія. Аналізує чисельність та якісні характеристики населення, такі як його розмір, структура за віком, статтю, етнічність, географічний розподіл, рух населення (народжуваність, смертність, міграція) та інші фактори, які визначають динаміку та характеристики населення в конкретному регіоні або країні.
- соціальна та технічна інфраструктура, потрібно досліджувати якості життя, доступ до освіти, охорони здоров'я, соціальних послуг та рівня соціальної інклюзії. Також проводити аналіз розвитку транспортної системи, комунікацій, енергетики та інших інфраструктурних об'єктів.
- екологія. Вивчення стану навколишнього середовища, збереження природних ресурсів та розвиток екологічно чистих ініціатив.
- культура та туризм. Аналіз культурних ресурсів, туристичного потенціалу та розвитку культурних подій.
- технологічний розвиток. Вивчення інновацій, впровадження технологій, розвиток цифрової інфраструктури та інтелектуальних

рішень.

— транспорт і мобільність. Аналіз розвитку транспортної системи, комунікацій, енергетики та інших інфраструктурних об'єктів.

Економічний аналіз – це оцінка економічного потенціалу міста є ключовим етапом економічного аналізу. Вона включає в себе вивчення обсягів виробництва, оборотів підприємств, структуру економіки, а також рівень доходів та споживання. Аналіз економічного потенціалу дозволяє визначити сильні та слабкі сторони міської економіки, ідентифікувати ключові галузі та потенційні напрями розвитку.

— розвиток підприємництва. Аналіз розвитку підприємництва включає в себе вивчення підприємницької активності в місті, оцінку підприємницького середовища та інфраструктури для бізнесу. Це охоплює такі аспекти, як кількість та розмаїття підприємств, їхній оборот, інноваційність та конкурентоспроможність.

— створення робочих місць. Аналіз створення робочих місць оцінює рівень зайнятості та динаміку змін на ринку праці. Визначається, які сектори економіки забезпечують найбільшу кількість робочих місць, та розглядається можливість створення нових вакансій.

— ефективність інвестицій. Оцінка ефективності інвестицій включає в себе аналіз вкладень в різні проекти та їхній вплив на економіку міста. Вивчається рентабельність та соціальна віддача інвестицій, визначаються стратегії для залучення нових інвесторів.

— ринковий аналіз включає в себе вивчення конкурентного середовища міста. Аналізуються основні гравці на ринку, їхні стратегії, долі ринку та споживчі уподобання. Це допомагає визначити можливості для розвитку нових товарів і послуг, а також оптимізацію існуючих.

Економічний розвиток. За даними 2017 року було зареєстровано 24873 одиниці суб'єктів підприємницької діяльності, 10069 зареєстрованих юридичних осіб, а фізичних осіб – 14768 одиниць.

Обсяг реалізованої:

- промислової продукції в розрахунку на 1 мешканця: 20242329 грн/особу;
- послуг у сфері не фінансових послуг (у ринкових цінах) – 9669255 тис.грн;
- продукції промисловості (факт. ціни) всього (без акцизу та ПДВ) – 58284596,6 тис.грн;
- експорт – 138231,9 млн. доларів;
- імпорт – 274896,8 млн. доларів;

- прями інвестиції – 104493,3 млн. доларів.

Демографія. **Статеві-віковий розподіл** у демографії відображає чисельність та співвідношення чоловіків і жінок у різних вікових групах в певному населеному або географічному просторі. Ця інформація дозволяє отримати уявлення про структуру та склад населення залежно від віку та статі, що важливо для розвитку стратегій та політики в галузі охорони здоров'я, соціального забезпечення, освіти та інших соціально-економічних сферах.

Статевий розподіл: чоловіків 45,95%, жінок 54,05%.

Віковий розподіл:

- молодші 12,4% (до молодшої вікової категорії належать люди віком в 0-18 років: дитячий садочок, школа, професійне училище, ліцеї, технікуми, університети та вищі навчальні заклади);
- працездатні 73,02% (населення, здатне за своїми фізичними можливостями повноцінно брати участь у суспільній праці вікові рубежі працездатного населення у кожній державі через різні суспільно-економічні умови. Прийнято рахувати працездатне населення у віці від 18 до 64 років);
- старші 14,58% (вікова група населення яка є непрацездатною за віком та\або фізичним станом. - 44-60 років - середній вік;- 60-75 років - похилий вік;- 75-90 років - старечий вік; Особи які досягли віку 90 років та

більше вважаються довгожителами).

Працездатне населення поділяють на дві групи: економічно активне та економічно пасивне.

Економічне активне населення: особи найманої праці; самостійні працівники, неоплачувані члени сім'ї; особи, що тимчасово не працюють з об'єктивних причин (хвороба, відпустка); особи, що поєднують навчання з працею в умовах неповного робочого часу; учні та особи, що проходять перепідготовку;

Економічно пасивне населення - ті, хто не входять до згаданих категорій, незалежно від віку і статті (працездатних в свою чергу поділяють на зайняте населення та безробітних).

Соціальна та технічна інфраструктура:

- аналіз якості життя включає в себе оцінку різноманітних аспектів, що впливають на комфорт та задоволення мешканців міста. Серед ключових показників можуть бути житлові умови, доступність культурних та розважальних закладів, безпека, екологічна чистота, а також рівень культурного та соціального життя;
- аналіз доступу до освіти враховує наявність та якість освітніх закладів, включаючи школи та виші. Оцінюється доступність до передових освітніх технологій, програм та можливостей для розвитку навичок. Також розглядаються питання доступності освіти для різних соціальних груп;
- аналіз охорони здоров'я включає в себе оцінку медичної інфраструктури, наявності лікарень, клінік та їхнього обладнання. Розглядається доступність медичних послуг та програм профілактики, а також якість надання медичної допомоги;
- дослідження соціальних послуг охоплює різноманітні аспекти, такі як допомога вразливим групам населення, наявність програм підтримки для молоді, літніх людей та осіб з інвалідністю. Аналізуються соціальні програми та їхній вплив на розвиток громади;

— аналіз рівня соціальної інклюзії визначає, наскільки всі групи населення мають рівний доступ до ресурсів та можливостей. Оцінюється ступінь рівності, взаємодії та включення різних соціальних груп у соціально-економічне життя міста. Аспекти, такі як боротьба з дискримінацією та сприяння рівній участі у громадському житті, також враховуються в цьому аналізі.

Освіта. За даними 2021 року:

— дошкільна:

- загальна кількість закладів – 62;
- заповненість дошкільних закладів – 70%;
- усього дітей – 15 684;
- у закладах – 10 934;
- кількість місць – 7 555;
- кількість груп – 435;

— шкільна:

- загальна кількість закладів – 64;
- заповненість дошкільних закладів – 86%;
- у закладах – 33 149;
- кількість місць – 38 374;
- кількість груп – 1 238;

— позашкільна:

- загальна кількість закладів – 4;
- у закладах – 3 861;
- кількість місць – 7 300;
- кількість груп – 284;

— вища:

- загальна кількість закладів – 31;

Охорона здоров'я - це комплекс заходів, спрямованих на підтримку та поліпшення фізичного, психічного і соціального благополуччя індивіда або групи людей. Це область, що включає в себе медичну допомогу, профілактичні заходи, управління захворюваннями, громадське здоров'я та інші ініціативи, спрямовані на забезпечення належних умов для здорового життя населення. Охорона здоров'я також вивчає фактори, що впливають на здоров'я, і розробляє стратегії для покращення якості життя та попередження захворювань.

У Полтаві охорона здоров'я включає ряд інституцій та послуг, спрямованих на забезпечення населення медичною допомогою та підтримкою здоров'я.

Основні аспекти системи охорони здоров'я за даними 2021 року включають:

— медичні установи (лікарні, поліклініки, амбулаторії та інші медичні заклади, які забезпечують надання медичних послуг населенню):

- міські лікарні – 6;
- дитячі лікарні – 2;
- пологовий будинок -1;
- лікарні з міського бюджету -13;

— медичний персонал (лікарі, медсестри, фельдшери та інший медичний персонал, які здійснюють лікування, діагностику та інші медичні процедури);

— лікарські препарати (забезпечення доступу до необхідних лікарських засобів та медичного обладнання);

— профілактична робота (здійснення заходів з профілактики захворювань та пропаганда здорового способу життя);

— медична страховка (організація системи медичного страхування для забезпечення фінансування медичних послуг);

— громадське здоров'я (робота з громадою з метою усвідомлення та попередження розповсюдження захворювань).

Соціальний захист - це система заходів, спрямованих на гарантування

соціального добробуту та захисту прав та інтересів громадян у важких життєвих обставинах. Ця система включає в себе різні програми та послуги, призначені для забезпечення фінансової безпеки, медичного обслуговування, пенсійного забезпечення, допомоги в непередбачених ситуаціях та інші види підтримки.

Основні елементи соціального захисту включають:

- соціальні виплати. Грошова допомога в різних життєвих ситуаціях, таких як безробіття, інвалідність, вагітність, пологи, виплати пенсії та інші.
- медичне страхування. Забезпечення доступу до якісної медичної допомоги та лікування.
- пенсійна система. Виплата пенсій особам, які досягли певного віку, та інвалідам.
- соціальна допомога. Матеріальна допомога в складних ситуаціях, таких як катастрофи, аварії чи інші непередбачені обставини.
- зайнятість та безробіття. Програми сприяння зайнятості та допомога безробітним у пошуках роботи.
- Захист дітей. Програми підтримки дітей, включаючи виплати на дітей та соціальний захист дітей у складних сімейних умовах.
- соціальна реабілітація. Послуги та програми для відновлення та підтримки осіб, які опинилися в складних життєвих обставинах, таких як інваліди чи постраждалі від насильства.

За даними 2020 - 2021 років:

- заклади соціального обслуговування комунальної власності – 1;
- відділення соціального захисту для бездомних громадян – 1;
- одержувачі державної соціальної допомоги – 7 376 осіб;
- малозабезпечені сім'ї – 442 особи;
- сім'ї з дітьми – 3 561 особи;

— інвалідність і діти з інвалідністю – 1 837 осіб;

— одержувачі субсидії – 12 064 особи;

Система соціального захисту спрямована на створення соціально справедливого суспільства, де всі громадяни мають рівні можливості та можуть отримувати необхідну підтримку в різних сферах життя.

Екологія. Навколишнє середовище та благоустрій.

Досліджують екологічний стан міста по таким критеріям:

— розвиток транспортної системи. Цей аспект охоплює вивчення та оцінку транспортних мереж, включаючи дороги, громадський транспорт, велошляхи та пішохідні зони. Аналізується їхня ефективність, пропускна спроможність, ступінь забезпечення міста транспортними послугами та рівень комфорту для користувачів.

— вивчення та оцінка телекомунікаційної інфраструктури, доступу до інтернету, телефонії та інших засобів комунікації. Аналізується якість зв'язку, швидкість передачі даних та доступність сучасних технологій зв'язку.

— дослідження систем постачання електроенергії, енергоефективності міста, використання відновлюваних джерел енергії та загального стану енергетичної інфраструктури. Аналізується надійність постачання електроенергії та можливості розвитку енергетичних інновацій.

— включаються різноманітні об'єкти, такі як водопостачання та каналізація, відходи та переробка сміття, об'єкти соціальної інфраструктури (лікарні, школи, спортивні майданчики), а також будівлі загального призначення. Аналізується стан цих об'єктів, їхній рівень доступності та якість послуг, які вони надають громадянам.

У рамках даного аналізу було досліджено лише деякі аспекти з наведеного списку вище, а саме загальний благоустрій міста.

За даними 2020 року відбулася така динаміка озеленення:

— площа міських лісів – 183,7 га;

— площа міських і районних парків – 230,4 га;

— питома вага зелених насаджень в загальній площі – 37%.

Культура та туризм.

— культурна та туристична сфера. Аналіз культурних ресурсів: цей аспект передбачає докладний аналіз наявних культурних ресурсів у місті. Це може включати в себе вивчення культурних закладів (музеї, галереї, театри), локацій для проведення культурних заходів, архітектурну спадщину, пам'ятники та інші об'єкти, які відображають історію та культуру міста.

— туристичний потенціал. Аналіз туристичного потенціалу включає в себе оцінку того, наскільки привабливим є місто для туристів. Досліджується наявність туристичних об'єктів, розваг та подій, які можуть привертати відвідувачів. Також вивчається розвиток інфраструктури для туристів, включаючи готелі, ресторани, транспортні мережі та інші зручності.

— розвиток культурних подій. Аналіз розвитку культурних подій включає в себе вивчення програм та ініціатив, спрямованих на створення та підтримку культурних заходів. Досліджується частота та різноманітність культурних подій, їхня популярність серед мешканців та відвідувачів. Також враховуються зусилля для збереження та популяризації культурної спадщини міста.

Аналіз культурної та туристичної сфери є важливим для підтримки розвитку міста як туристичного напрямку та для створення унікального образу міста в очах мешканців та гостей. Збалансоване поєднання культурних заходів, туристичних можливостей та підтримки культурних ресурсів робить місто цікавим та привабливим для розвитку туризму та місцевого співнотства.

За даними 2021 року відомо про такі данні у сфері культури та мистецтва:

— заклади культури, що утримуються з міського бюджету – 66;

— заклади клубного типу – 18;

— школи естетичного виховання – 5

— бібліотеки – 33;

- музеї (включаючи філіали) – 6;
- театри – 6;
- кінотеатри – 3;
- концертні зали – 3;
- колективи і аматорські об'єднання – 95
- дитячі туристичні заклади – 2.

Технологічний розвиток.

Загальні напрямки:

- аналіз технологічного розвитку починається з вивчення інновацій, що впроваджуються в місто. Досліджується наявність та ефективність новітніх технологій у різних сферах: виробництво, транспорт, охорона здоров'я, освіта, громадська безпека та інші. Оцінюється імпакт інновацій на покращення якості життя громадян та підвищення ефективності міської інфраструктури.
- впровадження технологій. Цей аспект передбачає аналіз процесів впровадження технологій у різні сфери міського життя. Досліджуються проекти та програми, спрямовані на використання сучасних технологій для поліпшення різних аспектів міського середовища, включаючи управління відходами, енергоефективність будівель, розумне освітлення та інші ініціативи.
- розвиток цифрової інфраструктури: цифрова інфраструктура є ключовим елементом технологічного розвитку міста. Аналіз охоплює оцінку рівня доступності та ефективності цифрових технологій, включаючи швидкість та стабільність Інтернет-з'єднань, наявність електронних сервісів для громадян, розвиток електронного урядування та інші аспекти.
- інтелектуальні рішення. Аналіз інтелектуальних рішень включає в себе оцінку використання штучного інтелекту, аналітичних систем та інших технологій для оптимізації рішень у сферах транспорту, управління

енергосистемами, прогнозування та реагування на надзвичайні ситуації.

— технологічний розвиток міста є стратегічно важливим для підвищення його конкурентоспроможності та забезпечення зручного та сучасного життя для мешканців. Детальний аналіз дозволяє визначити оптимальні шляхи впровадження технологій для досягнення різноманітних міських цілей та завдань.

2.1. Аналітичний аналіз міста Полтава.

Історичний центр міста Полтава у сучасному періоді ядро міста, переважно складається з історичних будівель, формує унікальний та привабливий архітектурний ансамбль. Збереження цих об'єктів має важливе значення не лише для охорони історичної та культурної спадщини, але й з економічної точки зору. Важливі ключові аспекти цього питання включають:

- розвиток туризму, збереження історичної архітектури сприяє розвитку різних видів туризму, що може позитивно впливати на економіку міста.
- м'які фактори розташування, збереження історичного ядра робить місто більш привабливим для резидентів та бізнесу через врахування естетичних та історичних аспектів.
- історична архітектура надає місту унікальний характер, що збільшує його привабливість для мешканців та відвідувачів.
- збереження історичних об'єктів може збільшити частоту відвідувань міста, зокрема прилеглих територій, що сприяє розвитку інфраструктури.

Незважаючи на переваги збереження історичної забудови, існують проблеми, які потребують негайного вирішення:

- існує загрозливий стан окремих архітектурних пам'яток, особливо в умовах власності, що може вимагати ретельного управління та фінансування для збереження.

- відсутність ефективного контролю за зовнішнім виглядом історичної забудови призводить до недоліків у її утриманні та невідповідності стандартам.
- ущільнення та нова забудова можуть викликати розриви в історичному фронті вулиць, порушуючи їх цілісність та висоту.
- деякі методи реконструкції пам'яток не завжди дотримуються стандартів якості та можуть впливати на їхню автентичність.

Загальною метою є забезпечення збалансованого збереження та використання історичної архітектури для найкращого користування містом і його мешканцями.

Щільність населення є ключовим показником, який опосередковано відображає ступінь заселення території міста. Показник Полтави це 2832,3 осіб/км² і в середньому нижчий для міського населення в Україні.

В центрі, якому історично притаманна забудова, наближена до квартальної.

Основний центр міста Полтава є моноцентричним та сформованим під впливом історичних факторів, типології забудови та рельєфних особливостей. Межі центру не є чітко визначеними, а його територія є відносно значною.

Центральна частина міста має кілька типологічних ознак і особливостей:

- комерційно-громадські функції. В центрі акумульовано найбільше комерційних, ділових та громадських функцій порівняно з іншими районами. Тут зосереджено офісні, адміністративні будівлі, заклади культури і дозвілля, а також розташовані кілька університетів. Перші поверхи забудови в центрі, зазвичай, виконують комерційно-громадські функції, а не житлові.
- історична забудова. В центрі міста розташована значна кількість об'єктів культурної спадщини та цінної фонової історичної забудови. Також тут можна знайти історичні частини вулиць.

— зелені зони і громадські простори. Центральна частина міста вирізняється вищою концентрацією облаштованих зелених зон і громадських просторів порівняно з іншими районами.

Полтава славиться своєю репутацією «зеленого» міста, що є однією з ключових переваг, за якою оцінюють місто його жителі. Це обумовлено наявністю щільно розміщених зелених насаджень, які охоплюють всю територію міста, а також широкими вулицями з великою кількістю зеленої рослинності. Фактичний рівень озеленення становить 12,47 м² на одну людину, що в середньому для обласних центрів України.

Проте за останні роки спостерігається тривожна тенденція до інтенсивного зменшення озеленення. Наприклад, з 2012 по 2016 роки кількість видалених зелених насаджень комунальними службами перевищила кількість висаджених на 15%, що може негативно вплинути на екологічну ситуацію в місті.

Площа загальнодоступних зелених насаджень складає 360,77 га, і включає 35 природно-заповідних об'єктів, зокрема Полтавський міський парк. Однак значна частина громадських просторів у місті відноситься до зелених зон. Більшість цих місць було створено ще в радянські часи і має застарілу інфраструктуру.

Важливою особливістю є відсутність поняття «громадський простір» у широкому розумінні, що призводить до того, що багато громадських просторів вважаються складовою зелених зон. Загалом, громадські простори в місті мають застарілу інфраструктуру. Щодо площ у центрі міста, Театральний та Соборний майдани, а також площа перед будівлею Полтавської обласної державної адміністрації використовуються для культурно-святкових та суспільно-політичних заходів.

Важливою позитивною рисою є наявність пішохідної зони на одній з центральних вулиць міста – вулиці Соборності, що сприяє вуличній активності та концентрації громадських закладів. Однак існує потенціал для розширення пішохідної частини завдяки активному розвитку та

сприятливому середовищу.

Полтава, місто з багатою історією, що пережило низку визначних подій і пов'язане з великими постатями минулого, є місцем, де історична спадщина тісно переплітається з сучасністю і відображена в архітектурному обличчі міста.

На території міста зареєстровано 335 об'єктів культурної спадщини, серед них 71 - архітектурно-містобудівні, 7 - археологічні, 109 - історичних, 31 - монументального мистецтва, 10 - природи та парково-садового мистецтва, і 7 - науки та військової техніки.

У 2016 році у місті функціонувало 67 закладів культури та відпочинку різної форми власності та галузей культури. Серед них були 7 музейних закладів базової мережі, 14 музеїв у складі підприємств та навчальних закладів, 6 закладів естетичного виховання, Міський Будинок культури, КП "Палац дозвілля", парк відпочинку та культури "Перемога", 17 бібліотек, 4 кінотеатри, 2 театри обласного значення, 4 галереї, Полтавська Обласна філармонія та 7 торгівельно-розважальних центрів сімейного типу, а також 5 нічних клубів.

Туристична інфраструктура міста Полтава включає в себе готельну та заклади громадського харчування.

Щодо готельної інфраструктури, на рік 2016 у місті функціонувало 19 готелів, які загалом налічували 574 номери з 1141 місцем. Середня заповнюваність готелів становила 60%. У 2015 році готелі та схожі заклади прийняли більше 79 тис. осіб, і цей показник стабільно зростає, що свідчить про постійне зростання потоку відвідувачів, особливо в сфері ділового туризму.

Заклади громадського харчування у місті налічували понад 200 одиниць у 2016 році, розташовані переважно в центральній частині міста, з основними концентраціями вздовж вулиць Соборності та Європейської. Понад половина цих закладів - це кав'ярні та кафе-бари, їхня кількість помітно збільшилась за останні роки.

Щодо конференц-залів, в місті є обмежена пропозиція, особливо великих за розмірами. Запит на такі зали великий, і вони, як правило, зарезервовані заздалегідь. Розташування міста щодо сусідніх мегаполісів є вдалим з логістичної точки зору, що також збільшує попит на конференц-зали у Полтаві.

Туристична привабливість Полтави зосереджена на декількох ключових локаціях та об'єктах, які були визначені через соціологічне опитування. Ці місця виконують роль туристичних "магнітів", привертаючи як місцевих жителів, так і гостей міста. Розташовані близько один до одного, ці області можна поділити на чотири основні туристичні локації, три з яких доступні для пішоходів:

- ротонда Дружби народів, Свято-Успенський собор, садибу-музей Івана Петровича Котляревського, пам'ятник полтавській галушці та пам'ятник Івану Мазепі.
- концентрація популярних закладах громадського харчування, двох парках, а також об'єктах, таких як Краєзнавчий музей ім. В. Кричевського, Спаська церква, пам'ятник Тарасу Шевченку та Полтавський академічний обласний музично-драматичний театр ім. М. В. Гоголя.
- архітектурний ансамбль Круглої Площі та Корпусний парк.

Респонденти також визначили інші об'єкти, які їх цікавлять, такі як філія Національного військово-історичного музею України "Музей важкої бомбардувальної авіації", літературно-меморіальний музей В. Короленка, музей авіації та космонавтики ім. Юрія Кондратюка.

2.3. Містобудівне планувальне вирішення

Композиційні рішення на обраній території:

- врахування історичного контексту при проектуванні нових будівель у межах кварталу. Використання архітектурних елементів, характерних для періоду формування міста, з дотриманням сучасних стандартів та енергоефективності.

- Використання ландшафтного дизайну для створення привабливих та функціональних областей для відпочинку та взаємодії мешканців.
- Розробка інфраструктури з урахуванням безпеки та доступності для всіх верств населення, включаючи елементи для людей з обмеженими можливостями.
- Встановлення зон для пішоходів, велосипедистів та зелених коридорів для створення зручного та безпечного внутрішньо-квартального простору.
- Створення місць для громадських заходів та взаємодії, таких як майданчики для виставок, арт-інсталяції, кафе та інші об'єкти, що сприяють об'єднанню мешканців.

Розділ 3. Інженерний благоустрій території та транспорт

3.1. Організація зовнішніх транспортно-пішохідних зв'язків

Інженерний благоустрій території та транспорт – це комплекс заходів, спрямованих на організацію, планування і оптимізацію просторового середовища для забезпечення зручності та безпеки людей, а також ефективного використання ресурсів. Це включає в себе різноманітні інженерні та технічні аспекти, які спрямовані на поліпшення інфраструктури та транспортної системи в конкретній території. Основні елементи цих понять:

- Інженерний благоустрій території:
 - ландшафтне проектування. Створення естетично привабливих і функціональних ландшафтів з урахуванням природних умов та побажань мешканців.
 - Дренажні системи, забезпечують відведення зайвої води для запобігання затоплення і підтримання оптимального вологості ґрунту.
 - освітлення та електричні системи. Впровадження ефективних систем освітлення, а також розробка інфраструктури для подачі та розподілу електроенергії.
 - архітектурне планування. Організація простору, зокрема розміщення

будівель, парків, скверів та інших об'єктів.

— Транспорт:

- дорожнє планування. Розробка ефективних мереж доріг та вулиць для забезпечення плавного руху транспорту.
- громадський транспорт. Створення та управління системами міського та міжміського транспорту.
- велоінфраструктура. Розвиток велосипедних доріг та парковок для сприяння велосипедистам.
- паркування. Організація паркувальних майданчиків та регулювання паркування у місті.

Ці поняття взаємодіють для створення комфортного, безпечного та ефективного житлового середовища.

Освітлення та електричні системи у контексті інженерного благоустрою територій охоплюють ряд заходів, спрямованих на створення ефективних, безпечних та екологічно стійких систем для забезпечення освітлення та подачі електроенергії. Нижче наведено розгорнутий огляд цих аспектів:

Ефективні системи освітлення:

- LED-технології. Використання світлодіодних (LED) джерел світла для економії енергії та тривалості служби.
- автоматизація освітлення. Впровадження систем автоматичного включення/вимикання освітлення на основі різних сенсорів (руху, освітленості) для оптимізації споживання електроенергії.
- динамічне освітлення. Застосування технологій, що дозволяють регулювати інтенсивність та температуру світла в залежності від часу доби та функціонального призначення простору.

Інфраструктура для подачі та розподілу електроенергії:

- сучасна електрична мережа. Розробка та модернізація системи електропостачання для забезпечення надійності та стійкості.
- сонячні панелі та альтернативні джерела. Впровадження сонячних

батареї та інших відновлюваних джерел енергії для зменшення залежності від традиційних джерел.

— сховища енергії. Використання технологій для зберігання надлишкової електроенергії, отриманої в періоди зниженого споживання, для подальшого використання.

Енергоефективність:

— енергозберігаючі технології. Застосування ізольованих матеріалів, ефективних систем кондиціонування повітря та теплоізоляції для оптимізації енергоспоживання.

— енергетична аудиторія. Проведення оцінки та аналізу споживання електроенергії для виявлення можливостей зменшення витрат.

Ці заходи спрямовані на створення сталого та інтелектуального середовища, яке відповідає вимогам енергоефективності та комфорту для користувачів.

За даними 2021 року інформація про освітлення така:

— загальна протяжність – 705,4 км;

— світлоточки в мережі зовнішнього освітлення – 25 400;

— світлоточки в мережі зовнішнього освітлення (енергозберігаючі) – 700;

— рівень зношеності мереж зовнішнього освітлення – 56%;

Розробка ефективних мереж доріг та вулиць є ключовим елементом інженерного благоустрою міста з метою забезпечення плавного та безперебійного руху транспортних засобів. Це включає в себе:

— оптимізацію транспортних потоків. Аналіз та планування оптимальних маршрутів для різних видів транспорту з урахуванням обсягів руху та піків споживання.

— інфраструктурні вдосконалення. Розширення або модернізація доріг, впровадження розумних світлофорів та інших технологій для керування рухом.

— безпека на дорогах. Забезпечення безпеки для всіх учасників руху через впровадження пішохідних переходів, велосипедних доріг та інших заходів.

Створення та управління системами міського та міжміського транспорту має на меті покращення мобільності мешканців міста. Це включає:

- оптимізацію маршрутів. Аналіз популяції та визначення ефективних маршрутів громадського транспорту для забезпечення максимального охоплення.
- впровадження електронних систем квитків. Забезпечення зручності користувачів через використання сучасних технологій оплати та моніторингу руху транспортних засобів.
- екологічний аспект. Зменшення викидів шляхом впровадження екологічно чистих транспортних засобів та ініціатив зеленого транспорту.

Розвиток велосипедних доріг та парковок ставить за мету підтримку велосипедистів та зменшення транспортних заторів. Це включає:

- безпечні велосипедні дороги: Планування та впровадження інфраструктури, що гарантує безпеку велосипедистів, включаючи відокремлені велодоріжки та перехрестя.
- велопарковки. Створення безпечних та зручних місць для паркування велосипедів біля громадських будівель, станцій та інших популяційних місць.
- пропаганда велокультури: Заходи для підвищення свідомості щодо переваг велосипедного транспорту та його впровадження у міське середовище.

Організація паркувальних майданчиків та регулювання паркування в місті спрямовані на ефективне використання доступного простору та запобігання транспортним заторам. Це включає:

- розробку паркувальних зон. Визначення та організація майданчиків для паркування, які оптимізовані з урахуванням потреб мешканців та відвідувачів міста.
- використання технологій. Впровадження електронних систем резервації парковок та сучасних підходів до управління

паркуванням.

- системи оплати. Розробка гнучких та зручних систем оплати, включаючи мобільні додатки та електронні кошти для спрощення паркувальних процесів.

За даними 2017 року було визначено:

- загальна протяжність вулично-дорожньої мережі в територіальній громаді – 497,3 км;
- загальна протяжність комунальних доріг – 721,8 км;
- протяжність мережі, обладнаної закритою дощовою каналізацією – 108,9 км;
- протяжність велосипедних доріжок з твердим покриттям – 0,8 км;
- кількість світлофорів, що обслуговуються комунальними службами – 65 одиниць.

3.2. Організація транспортно-пішохідних зв'язків

Аналізуючи транспортний потік у центрі міста Полтава, можна відзначити очевидну проблему перевантаження доріг. Значний обсяг транспортних засобів, які щодня вирушають у центральні райони міста, призводить до виникнення транспортних заторів та збільшення часу пересування.

Причини перевантаження доріг можуть бути різноманітні. Серед них можна виділити зростання автопарку, недостатню розвиненість громадського транспорту, неефективне планування дорожньої інфраструктури та збільшення обсягів комерційного руху.

Основні проблеми, пов'язані з перевантаженням доріг у центрі, включають:

- транспортні затори. Постійні затори у години пік та в інші часи дня призводять до значного утруднення руху для всіх учасників транспортного потоку.
- збільшення часу подорожей: Довгі часи очікування та повільний рух транспорту призводять до збільшення часу, необхідного для подорожей між різними районами міста.

— екологічні питання. Велика кількість автомобільного руху призводить до збільшення викидів та забруднення повітря, що має негативний вплив на екологічну ситуацію у центрі міста.

За останні роки культура популяризації велосипедів починає набирати обертів у громаді Полтави. Реалізація різноманітних заходів та ініціатив, спрямованих на підтримку велосипедного руху, стає ключовим фактором у стимулюванні інтересу мешканців до цього екологічно чистого виду транспорту.

Однак, незважаючи на цей позитивний розвиток, важливо визнати, що протяжність велодоріг у самому місті залишається дуже мала. Це може бути причиною обмеженого користування велосипедами та недостатньої зручності для велосипедистів.

- для збільшення привабливості велосипедного руху у місті слід розглядати такі можливості:
- розвиток вело інфраструктури. Збільшення кількості та покращення якості велосипедних доріг, встановлення велопарковок у зручних місцях та стимулювання їх використання.
- організація велосипедних заходів. Проведення велозаїздів, конкурсів та інших заходів, які привертають увагу громади та підсилюють інтерес до велосипедів.
- велоініціативи та освіта. Здійснення освітніх кампаній щодо переваг велосипеда, правил безпеки на дорогах та стимулювання велосипедного способу життя.
- муніципальна підтримка. Активна роль місцевих органів у впровадженні політик, спрямованих на розвиток велосипедного руху, зокрема виділення коштів на велоінфраструктуру та заходи популяризації.

Завдяки таким заходам можна збільшити привабливість велосипедного руху серед мешканців та створити сприятливі умови для його подальшого розвитку в місті Полтава.

Справді, ситуація з парковками в місті Полтава виглядає тривожно та непокоїно. Зростаюча кількість автотранспорту та недостатньо розвинена паркувальна інфраструктура призводять до катастрофічного дефіциту паркувальних місць.

Великий наплив машин спричиняє труднощі для мешканців та водіїв, оскільки вони змушені залишати свої автомобілі на проїзній частині, що веде до перешкод для руху, та порушує загальний порядок на дорогах.

Для вирішення цієї проблеми можливі такі заходи:

- Розширення паркувальних майданчиків. Визначення нових зон для паркування та створення більшого кількісно парковочних майданчиків у важливих частинах міста.
- Розвиток паркувальної інфраструктури: Збільшення кількості паркомісць на вулицях, встановлення багаторівневих паркінгів та підземних гаражів.
- Підтримка громадських транспортних систем. Стимулювання використання громадського транспорту для зменшення тиску на автотранспорт і парковки.
- Запровадження платного паркування. Введення системи платного паркування для регулювання потоку автомобілів і стимулювання відповідального використання паркувальних місць.
- Стимулювання альтернативних видів транспорту: Підтримка розвитку велосипедних та пішохідних інфраструктур, що допомагає розвантажити дороги та парковки.

Вирішення цих питань вимагатиме комплексного підходу та спільних зусиль місцевих органів влади, громади та підприємств для створення більш ефективної та стабільної системи паркування в місті.

3.3. Інженерний благоустрій ділянки

Реорганізація міського простору для поліпшення велоінфраструктури, транспортного потоку, дорожнього планування та паркування в місті Полтава:

Велоінфраструктура:

- створення велосипедних доріг та смуг уздовж основних вулиць міста, зокрема в центральних та житлових районах.
- встановлення велопарковок біля популярних об'єктів: парків, торгових центрів, адміністративних будівель.
- розробка веломаршрутів та позначень на дорогах для підвищення безпеки велосипедистів.
- запровадження велошерингу та розміщення велопунктів для позики та повернення велосипедів.

Транспортний потік:

- аналіз і реорганізація системи світлофорів для зменшення транспортних заторів та підвищення регулювання руху.
- розробка імовірних маршрутів для громадського транспорту, які враховують густоту населення та популярні напрямки.
- впровадження сучасних технологій для моніторингу транспортного потоку та інформування громадян про оптимальні маршрути.

Дорожнє планування:

- аудит та модернізація дорожньої інфраструктури, зокрема реконструкція доріг та тротуарів з урахуванням потреб пішоходів та велосипедистів.
- підтримка ініціатив зелених коридорів та благоустрою, що поліпшує якість повітря та створює комфортні умови для мешканців.

Паркування:

- запровадження системи платного паркування для регулювання потоку автомобілів та стимулювання використання громадського транспорту.
- створення нових парковочних майданчиків та багаторівневих паркінгів у центральних та житлових зонах.
- популяризація концепції "зелених парковок" з інтеграцією паркінгів у публічні парки та сквери.

Усе це спрямовано на створення збалансованого та сталого міського середовища, забезпечуючи зручність руху для всіх видів транспорту та сприяючи активному та здоровому способу життя громадян. Їх впровадження потребує спільних зусиль влади, громади та бізнес-структур.

Розділ 4. Ландшафтна організація території

4.1. Загальна ландшафтна характеристика території

Під час аналізу ландшафтної структури міста виявлено ключові об'єкти, які формують основну композиційну вісь містобудівного простору історичного середовища Полтави. До цих об'єктів відносяться алея Першотравневого проспекту, парк "Перемога", Березовий сквер, бульвари Гоголя і Котляревського, парки Петровський, Червоної площі, аграрного технікуму та інші. Вони вирізняються великою виразністю та історичною цінністю, яка сягає XVIII століття.

Розвиток ландшафтної архітектури міста почався із становлення поселення, яке згодом перетворилося на містечко в XVIII столітті. Проте, штучне озеленення та архітектурні елементи з'явилися в середині XIX століття, коли Полтаву визнали повітовим містом. Проектування озелених вулиць та бульварів у стилі класицизму-ампіру стало активним з початку XIX століття. Кінець XIX - початок XX століття принесли розширення парків, облаштування нових скверів та бульварів, таких як Ботанічний сад і парк "Перемога".

Другий етап формування міського ландшафту припадає на кінець XIX - початок XX століття, коли місто реконструювалося та розширювало свої зелені зони. Третій етап почався у 1943 році, після визволення міста від нацистської окупації, і включав відновлення та створення нових парків та скверів. Важливими об'єктами стали Полтавський міський дендропарк та Інститутська гора.

Отже, вивчення розвитку ландшафтної структури Полтави дозволило виділити три основних етапи її формування та розвитку. Перший етап охоплює період від початку XVIII століття до середини XIX століття, коли

місто зароджувалося та ставало містечком. Другий етап включає в себе кінець XIX та початок XX століття, коли Полтава набувала архітектурно-історичної цінності. Третій етап, почавшись у 1943 році, є періодом реконструкції та пошуку нових напрямків розвитку ландшафтно-просторової організації міста після Другої світової війни. Ці етапи відображають важливі моменти в історії міського ландшафту та його взаємодії з процесами містобудівного розвитку.

Зазначене планування міста Полтава розкриває цікаві аспекти та особливості, які вказують на дбайливе врахування функціональних та естетичних аспектів при формуванні міського простору. Деякі ключові елементи цього планування можуть бути визначені наступним чином:

- квартали та периметральна забудова. Виділення кварталів та визначення їхніх меж як важливої частини міського плану свідчить про усвідомлення значення розташування будівель у визначених блоках. Периметральна забудова садиб визначала структуру кварталу, формуючи його розмір і форму.
- площі та громадські місця. Розташування площ і громадських місць у центральних областях міста свідчить про їхню важливість як місць для соціальних подій, торгівлі та інших громадських функцій. Кожна площа мала визначене функціональне призначення, сприяючи різноманітності та активності в місті.
- головні споруди. Створення головних споруд, таких як будівлі для губернатора, виховний будинок, богадільня, поштова контора тощо, свідчить про бажання досягти комплексного розвитку міста та його інфраструктури. Це підкреслює важливість цих об'єктів для комфорту та зручності мешканців.
- система ставків та озеленення. Використання земляних гребель для створення ставків та велика увага до озеленення свідчать про бажання створити природне та художнє середовище в місті. Вода розглядалась не лише як утилітарний елемент, але й як естетичний.

— історичний центр міста. Увага до історично сформованого центру міста як вихідної точки для подальшого розвитку свідчить про намір зберегти та використовувати спадщину для напрямку майбутнього розвитку.

Усі ці аспекти свідчать про високий рівень комплексності та ретельного планування, спрямованого на створення функціонального, зручного та естетичного середовища для мешканців міста Полтава.

Забудова Круглої площі в кінці 1840-х років набула свого завершення. Усі будівлі, що елевувалися на високий цоколь, мали два поверхи. Найбільш визначним серед них був Кадетський корпус, який займав уесь фасад площі між двома вулицями. Решта споруд була симетрично розташована відповідно до ділянок, з одноповерховими флігелями або в'їзними брамами. Великий масштаб колонних портиків гармонійно об'єднував площу.

Кругла площа перетворилася на головний публічний майдан міста, оточений з усіх сторін основними адміністративними та громадськими будівлями. У 1809 році тут воздвигли Колону Слави, яка вшановувала перемогу над шведськими військами під Полтавою. Цей монумент став завершенням забудови центру міста та був розташований у центрі площі, де перетинались вісі восьми радіальних вулиць.

Спочатку монумент Слави був задуманий для торгової площі, розташованої на місці сучасного театру імені М. Гоголя. Міське планування епохи ампіру відзначалося осьовими перспективами та орієнтацією вулиць на доміанти, що повністю реалізувалося при переплануванні Полтави. Наприклад, вулиці Монастирська і Кричевського були орієнтовані на монастир, а вулиці Жовтнева і Паризької Комуни – на Успенський собор.

Квартали забудови, як і раніше, склалися з одноповерхових білих будинків, часто з солом'яними дахами. Однак у 1839 році в центрі міста ввели заборону на будівництво будинків із солом'яними дахами. Замість них почали з'являтися кам'яні споруди в стилі провінційного класицизму, особливо на центральній вулиці.

У 1820-х роках утворилася невелика площа на перетині вулиць Шевченка і Першотравневого проспекту, використовувана пожежною командою та будинком Капніста. У 1840 році на кінці теперішнього Першотравневого проспекту був зведений великий триповерховий корпус Інституту шляхетних дівиць, який, хоча не інтегрувався органічно в рельєф, став однією з трьох висот, що визначали місцевість.

У середині XIX століття на місці кутового круглого бастіону фортеці з'явилася біла альтанка. У другій половині XIX століття об'ємно-просторова композиція міста поповнилася новими домінантами, які доповнювали форми, сформовані до 1800 року.

З 1859 по 1870 роки була зведена Преображенська церква на вулиці Куйбишева, а в 1896-1899 роках дерев'яну церкву Різдва Богородиці на Подолі замінили кам'яною. Її баштоподібні об'єми вплітались в перспективу вулиці Леніна, спускаючись на Поділ.

З 1880-1890 років вулиці стали заповнюватися доходними будинками, конторами, банками. У центрі міста з'явився фронт 3-4-поверхових будівель вздовж вулиць, що гармонував із простором вулиць.

На початку XX століття архітектурний ансамбль центру збагатився будівлею Губернського Земства, яку розташували так, що башти входили в створ вулиці Гагаріна, підкреслюючи спадковість композиції міста.

Протягом цього періоду в місті не було зведено будівель, які порушували б візуальні зв'язки чи об'ємно-просторову композицію міста. В період до 1941 року розвиток міста відбувався переважно на північ та захід за рахунок промислової та транспортної інфраструктури, доповнюючи план міста, сформований ще генпланом 1803 року.

Сучасний етап розвитку Полтави характеризується унікальним ставленням мешканців міста до збережених зелених насаджень. Однією з ключових мет є відновлення та упорядкування залишків природних насаджень у історичному центрі, що представляє собою синтез класицизму та новаторських елементів, сформованих протягом Радянського періоду.

Догляд та охорона вікових та меморіальних дерев, а також відновлення міських парків і садів історичних постатей, визначаються як важливі завдання. Громадська активність знається ключовою в реалізації цих завдань, сприяючи догляду за парками та поповненню їхнього деревоскладу.

Полтавський міський парк (Дендропарк), заснований у 1962 році, визнаний національною пам'яткою садово-паркового мистецтва. З його 160 породами дерев та чагарників та водоймами він є важливим природним резерватом.

Історичні території, такі як Корпусний сад, Бульвар імені І.П. Котляревського, Бульвар імені М. Гоголя, Агробіологічна станція, Каштанова алея, Парк обласної лікарні, Парк імені І. Котляревського та Парк "Перемога," є меморіалами природи та садово-паркового мистецтва.

У деяких випадках зелені насадження потребують оновлення та регулювання висоти. Наприклад, вулиця Жовтнева може виграти від проектів регулювання, оскільки має велику кількість старих високих дерев, які потребують підтримки.

Природні умови, такі як рельєф Городища та Монастирської гори, грають важливу роль у формуванні історичного містобудівного ядра Полтави. Регулювання висоти та щільності зелених насаджень може відновити та підкреслити природні краси місцевості, зберігаючи при цьому історичний характер рельєфу. Важливо враховувати екологічні аспекти та взаємодію природного середовища і забудови для створення гармонійного образу міста. Громадське обговорення та участь місцевих жителів можуть сприяти досягненню оптимального рішення для врегулювання цих аспектів.

Історичні магістралі Полтави сходяться до сучасного майдану, Круглої площі, яка зараз вимагає реконструкції зелених насаджень. Тут колись була плац-парадна площа, але зараз лише алейна структура нагадує про регулярний сад, характерний для філософії природних ландшафтів у класицизмі. Кругла площа служила центральним пунктом, де крокував кадетський корпус.

На Корпусному саду сучасний стан вимагає ландшафтної реконструкції, зокрема, пониження висоти зелених насаджень та видалення дерев, які пошкоджені омелою. Це стосується особливо архітектурної композиції Круглої площі. Зелені насадження вздовж вулиці Монастирської потребують також регулювання, щоб зберегти візуальний зв'язок з Хрестовоздвиженським монастирем.

Історична планувальна структура на Городищі та в історичному центрі, зокрема, вулиця Монастирська, визначається важливими культурними цінностями. Проте, зелені насадження вздовж цих вулиць мають хаотичний характер і складаються головним чином з елементів особистих садів.

Балка вздовж вулиці Південної, де розташований парк "Перемога", є важливою складовою благоустрою Полтави та виконує роль видової і композиційної вісі. Міський сад, заснований у 1803 році, є унікальним природним резерватом, але вимагає уваги до догляду та реконструкції.

Схили гір, такі як Монастирська гора та Городище, зберегли свій природний ландшафт, який оточує історичний центр міста. Для збереження цих природних крас потрібне уважне доглядання та регулювання висоти та щільності насаджень.

Оновлення та догляд за цими природними та історичними місцями важливі для збереження унікального характеру міста. Громадське обговорення та участь місцевих жителів у процесі прийняття рішень можуть сприяти створенню гармонійного та збалансованого образу міста.

Враховуючи вище наведені описи історичної частини Полтави та рекомендації щодо догляду за природними та архітектурними елементами міста, можна запропонувати наступні композиційні рішення:

- реконструкція Круглої площі. Провести реконструкцію Круглої площі, відновивши її історичний вигляд з акцентом на класичні архітектурні елементи.
- Корпусний парк. Здійснити ландшафтну реконструкцію Корпусного саду, враховуючи архітектурні особливості Круглої площі. Забезпечити

- висадку різноманітних рослин, які підкреслять історичний характер місця та забезпечать відповідний баланс між зеленими насадженнями та архітектурою.
- Вулиця Монастирська. Провести ландшафтний дизайн вздовж вулиці Монастирської, забезпечивши організовані та естетичні зелені насадження, які відтворюватимуть історичний контекст. Врахувати видовий зв'язок з Хрестовоздвиженським монастирем та збереження історичних пам'яток.
 - Парк "Перемога" та інші зелені зони. Організувати регулярний догляд і реконструкцію парків та зелених зон, забезпечивши їх відновлення та оновлення. Вивчити можливість впровадження різноманітних рекреаційних зон та елементів мистецтва для збагачення середовища.
 - Громадська участь. Залучити громаду до процесу прийняття рішень щодо благоустрою та реконструкції історичних частин міста. Проводити громадські обговорення та опитування для збору думок і врахування поглядів місцевих жителів.
 - Взаємодія із сучасністю. Зберегти історичний характер, одночасно враховуючи потреби та естетику сучасного міста. Використовувати сучасні технології та матеріали для забезпечення довговічності та сталого розвитку об'єктів.

4.2. Особливості композиційного рішення

Композиція у межах кварталу

- врахування історичного контексту при проектуванні нових будівель у межах кварталу. Можливе використання архітектурних елементів, характерних для періоду формування міста, з дотриманням сучасних стандартів та енергоефективності.
- створення внутрішньо-квартальних зелених зон, де можливо, з врахуванням природних рельєфів та підтриманням екологічної різноманітності.
- використання ландшафтного дизайну для створення привабливих та

- функціональних областей для відпочинку та взаємодії мешканців.
- Збереження та реставрація історичних будівель у межах кварталу, з дотриманням їхнього архітектурного стилю.
 - Використання історичних будівель для розміщення культурних та соціальних об'єктів, що збереже їхню унікальність та значення.
 - Розробка інфраструктури з урахуванням безпеки та доступності для всіх верств населення, включаючи елементи для людей з обмеженими можливостями.
 - Встановлення зон для пішоходів, велосипедистів та зелених коридорів для створення зручного та безпечного внутрішньо-квартального простору.
 - Створення місць для громадських заходів та взаємодії, таких як майданчики для виставок, арт-інсталяції, кафе та інші об'єкти, що сприяють об'єднанню мешканців.
 - Впровадження сучасних енергоефективних технологій у будівництві та управлінні кварталом.
 - Застосування зелених технологій та елементів енергозбереження для підвищення сталого розвитку кварталу.